

ЧЕРВОНО-ПОЯСНІ М'ЯСНІ СВИНІ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

В.М.Бугаєвський, кандидат сільськогосподарських наук,
завідувач НТ відділом апробації, маркетингу та освоєння
наукових розробок в тваринництві
Миколаївський інститут АПВ

Висвітлено роботу, яка проводилася науковцями Миколаївського інституту АПВ та виробничниками Миколаївської області по удосконаленню та розповсюдженню червоно-поясних свиней в регіоні.

Освещено работу, которая проводилась учеными Николаевского института АПП и производственниками Николаевской области по усовершенствованию и распространению красно-поясных свиней в регионе.

Вступ. В більшості країн світу питома вага свинини у виробництві м'яса сягає понад 40%, що говорить про її значимість в харчуванні людей.

Миколаївщина споконвіку була зоною розвинутого тваринництва, в якому свинарство було пріоритетною галуззю.

Природно-кліматичні та господарські умови півдня України, де значні площі землі використовуються для вирощування зернових культур та овочів, подовжені теплий та сухий періоди року, наявність поголів'я з високим генетичним потенціалом сприяли виробництву в області в восьмидесяті роки минулого століття більше 22 тис. тонн дешевої рентабельної свинини.

За останні роки положення значно змінилося, виробництво свинини зменшилося більше, ніж в 10 разів, і тепер мова про роботу в свинарстві може йти як про пошук шляхів відродження галузі. Значною мірою прискорення цього процесу залежить від нарощування темпів і ефективності селекційної роботи, поліпшення наявних порід свиней, створення, удосконалення та розповсюдження нових високопродуктивних генотипів.

Зростаючий попит товарного свинарства на швидкостиглих м'ясних кнурів-виробників для широкого використання їх в гібри-

дизаїні обумовило поширення в Миколаївській області популяції свиней червоно-поясної спеціалізованої лінії і виконання науково-дослідних робіт, спрямованих на їх удосконалення та підвищення продуктивних якостей.

Методика досліджень. Практика вітчизняного та зарубіжного свинарства переконливо свідчить про те, що селекція свиней за комплексом ознак не може забезпечити великого прогресу в порівнянні з окремими ознаками, що сприяє переходу на диференційовану селекцію по невеликій кількості ознак з метою створення спеціалізованих батьківських і материнських ліній для виробництва гібридних свиней.

Результати багаторічних досліджень свідчать про доцільність використання в якості материнської форми тварин з високими відтворювальними здатностями, конституційною міцністю і стресостійкістю, а в якості батьківських форм — тварин з високими показниками швидкостиглості, м'ясності та низькою витратою корму на одиницю приросту.

Робота з удосконалення продуктивних якостей, збільшення кількості модельних тварин та розповсюдження їх в господарствах Миколаївської області ведеться відповідно до методичних рекомендацій щодо виведення нових генотипів, розроблених Інститутом свинарства і тваринництва УААН, робочих програм лабораторії з племінної роботи та відтворення поголів'я в свинарстві, темпланів Миколаївського інституту АПВ, селекційно-племінних планів і заходів по розвитку свинарства управління сільського господарства і продовольства облдержадміністрації та Центру наукового забезпечення АПК області.

Шляхом цільового відбору, індивідуального добору, оцінки кнурів і свиноматок за фено- та генотипом, направленою вирощування реммолодняка і обгрунтованого завою його з інших регіонів науковцями Миколаївської державної сільськогосподарської дослідної станції (в подальшому інституту АПВ) спільно з виробничниками більше як 20 років формується популяція модельних червоно-поясних м'ясних свиней в регіоні.

Результати досліджень. Не дивлячись на ряд негативних тенденцій з питань розвитку галузі, робота з консолідації найбільш

важливих господарсько-корисних ознак свиней червоно-поясної спеціалізації, розмноження і розповсюдження тварин бажаного типу, використання їх як батьківської форми при схрещуванні з матками великої білої та інших порід в області проводилося порівняно досить результативно — спочатку в господарстві “Комуніст” Веселинівського, “Ольвія” Очаківського, ДП заводу “Океан” “Оліск” Жовтневого районів, потім в дослідному господарстві Миколаївської обласної державної сільськогосподарської дослідної станції “Зоряне” Первомайського, ПП “Техмет-Юг” Жовтневого районів та інших господарствах області.

Широке розповсюдження даного генотипу тварин проводилось також шляхом використання сперми кнурів, яку одержували на Вознесенській держплемстанції та розвозили по всіх господарствах області.

Послідовна цілеспрямована робота, проведена науковцями та виробничниками регіону, одержані результати дали підставу для того, щоб державна комісія по атестації об’єктів з племінної справи в 2005 р. прийняла рішення, що 2 господарства (ДПДГ “Зоряне” та ПП “Техмет-Юг”) відповідають вимогам, які висуваються до племзаводів, в зв’язку з чим вони були атестовані, як племзаводи генотипу свиней червоно-поясної спеціалізованої лінії.

Програмою розвитку свинарства в області, а також рішенням Ради Центру наукового забезпечення АПВ передбачено зосередити на цих племзаводах основну науково-дослідну роботу по розмноженню, поліпшенню та розповсюдженню високопродуктивних племінних тварин цього генотипу в господарствах області. В цих господарствах є відповідна матеріальна база, кадри операторів-свинарів та спеціалістів.

Спочатку даний генотип свиней був представлений в господарствах області трьома лініями кнурів та трьома сімействами маток. В даний час в господарствах області використовуються кнури восьми ліній (Дебюта, Диферамба, Девіза, Демона, Дивізіона, Дозора, Драба, Дантиста) і маток семи сімейств (Догми, Декади, Дікції, Дойни, Ділеми, Драбовки, Дельти).

Для того, щоб в господарствах племінна робота велась на основі новітніх наукових досягнень, науковими співробітниками

інституту АПВ для них була розроблена “Система ведення сви-нарства на інтенсивній основі”.

Для господарства “Зоряне” уже складено, а для ПП “Тех-мет-Юг” розробляється “Перспективний селекційно-племінний план роботи”. В цих працях, виходячи із конкретних умов госпо-дарства, чітко висвітлені всі технологічні процеси виробництва сви-нини і племінної продукції. На кожний парувальний період працівниками лабораторії з племінної роботи та відтворення поголі-в’я в свинарстві інституту спільно з зооветспеціалістами господар-ства постійно розробляється план поєднання ліній і сімейств свиней, відбирається, оцінюється за фено- та генотипом реммолодняк, цілеспрямовано формується стадо модельних тварин.

В останній час, при тісній співпраці науковців лабораторії з племінної роботи та відтворення поголів’я в свинарстві нашого інституту і виробничників — власника та спеціалістів ПП “Техмет-Юг”, завдяки створенню належних умов годівлі, утримання тва-рин, відпрацьованості технологічних процесів, достатньому рівні селекційно-племінної роботи в цьому господарстві створено досить високопродуктивне стадо червоно-поясних м’ясних свиней. В поточному році середня багатоплідність всіх маток за опорос склала 11,5 голів, а по ведучій групі маток — 12,0 голів. Середньодобовий приріст молодняка сягає за 700 г, маса гнізда в віці 60 днів рівняється 188 кг, а одного поросяти — 19 кг. Найбільш високу багатоплідність за один опорос (18 голів) одержано при поєднанні свиноматки Дельти 6976 з кнуром Дебютом 25, по 14 поросят одержано при паруванні маток Дельти 6144 з кнуром Дебют 25 та Дельти 7512 з кнуром Дебютом 5. Завдяки наявності в господарстві кнурів 8 ліній та маток 7 сімейств, господарство має можливість вести на належному рівні внутріпородну селекцію, результативно використовувати оптимальні варіанти поєднань тва-рин різних ліній та сімейств.

Практичній роботі передували ряд наукових досліджень. До-слідження проведені співробітниками нашої лабораторії, показали високу ефективність використання кнурів червоно-поясної спецлінії при схрещуванні з свиноматками найбільш розповсюдженої в об-

ласті великої білої породи. Молодняк, одержаний від поєднання свиноматок великої білої породи з кнурами червоно-поясної лінії, в порівнянні з чистопородним розведенням та схрещуванням з кнурами породи дюррок, помісними ландрас х дюррок показав на відгодівлі вищі середньодобові прирости на 8-10%, 100 кг живої маси вони досягали на 8-9 днів раніше, менше витрачали корму на виробництво одиниці продукції.

В ряді проведених досліджень, в тому числі в умовах близьких до тих, які ми маємо в Миколаївській області, одержано покращення основних господарсько-корисних ознак при схрещуванні свиноматок великої білої з кнурами великої чорної породи. В зв'язку з цим нами проведені порівняльні дослідження по схрещуванню свиноматок великої білої з кнурами великої чорної породи та червоно-поясної спеціалізації. В цьому досліді при поєднанні маток великої білої породи з кнурами великої чорної породи та червоно-поясної спеціалізації, в порівнянні з чистопородним розведенням, матки показали більш високу багатоплідність (відповідно на 0,1 та 2,0 поросяти), великоплідність (на 0,16 та 0,08 кг), молочність (на 4 та 11 кг), тобто різниця по багатоплідності та молочності достовірна на користь поєднання з кнурами червоно-поясної спеціалізації, а по великоплідності кращі показники (різниця недостовірна) одержано від поєднання з кнурами великої чорної породи.

Проведені дослідження по контрольній відгодівлі чистопородного молодняка червоно-поясної спеціалізації показали, що по основних господарсько-корисних ознаках в одних і тих же умовах вони перевищують показники таких вітчизняних порід як велика біла, українська степова біла, ряба та інші. При оптимальних варіантах поєднання маток і кнурів одержано молодняка, який по відгодівельним якостям значно перевищує рівень світових стандартів. Так, наприклад, молодняк від поєднання кнура Дебюта 335 та Дробовки 7136 досяг живої маси 100 кг в віці 161 день і мав середньодобовий приріст на відгодівлі 1031 г, а кнура Дозора 3195 і матки Ділеми 558 ці показники були відповідно 156 днів, 1030 грамів.

Проведені в останній час дослідження по виявленню репродуктивних здатностей розповсюджених в Миколаївській області свиней м'ясного напрямку продуктивності (червоно-поясної спеціалізації,

породи джурок та великої білої англійської селекції) показали, що при високому рівні годівлі та задовільних умовах утримання найбільш високу масу гнізда поросят при народженні серед свиней досліджуваних порід мають тварини червоно-поясної спеціалізації (14,8 кг), які при високій великоплідності (1,4 кг), при відлученні в віці 40 днів мають найбільшу середню масу одного поросяти (11,0 кг). Ця перевага збереглася і в віці 60 днів, коли середня жива маса поросяти рівнялась 21,8 кг. Матки великої білої породи, не зважаючи на високу багатоплідність (12,5 голів проти 11,3 в ЧПСЛ і 9,6 в маток породи джурок) поступаються червоно-поясним масою гнізда живих поросят при народженні на 0,7 кг в зв'язку з порівняно низькою великоплідністю.

При двопродуктивному схрещуванні тварин (ВБхЧПСЛ, ВБхД, ЧПСЛхВБ, ЧПСЛхД, ДхЧПСЛ) найбільш високими показниками продуктивності відрізняються поєднання маток великої білої породи з кнурами червоно-поясної спеціалізації.

Висновки. Свині червоно-поясної спеціалізації в умовах півдня України мають високі продуктивні якості як при чистопородному розведенні, так і при схрещуванні з іншими породами, що дає підставу рекомендувати їх для широкого впровадження в господарствах області.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугаевский В. Использование хряков червоно-поясной специализированной линии // Зоотехния.-М., 1997, № 12.
2. Бугаевський В.М., Мінін В.І. Схрещування свиноматок великої білої породи з кнурами червоно-поясної спеціалізації в Миколаївській області // Інтеграція науки з виробництвом.-Миколаїв, 1997. – с.128-131.
3. Бугаевський В.М., Мінін В.І. Оцінка репродуктивних та відгодівельних якостей різних поєднань червоно-поясної спеціалізації // Інтеграція науки з виробництвом.-Миколаїв, 1997. – с.136-139.
4. Бугаевский В.М., Онищенко Л.В., Уманская Л.В. Перспективные генотипы свиней в условиях Николаевской области // Аграрний вісник Причорномор'я. – Одеса. -2005, № 31.
5. Рыбалко В., Акимов С. и др. Генотипы свиней Украины: пороодоиспытание //Свиноводство.- М., 2005, № 3.
6. Бугаевський В.М. Селекційно-племінна робота в свинарстві південного регіону України // Збірник наукових праць МДСГДС. – К., 1999. – с. 251-259.
7. Бугаевский В.М. Перспективный генотип в системе разведения свиней на юге Украины // Свиноводство. – М., 2002, №5.